

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 14.10.2013
COM(2013) 711 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Długoterminowa wizja infrastruktury w Europie i poza nią

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Długoterminowa wizja infrastruktury w Europie i poza nią

1. Wstęp: przegląd sytuacji obecnej i przyszłe wyzwania

Warunkiem koniecznym nie tylko dla realizacji celów polityki UE w zakresie energii, ale także dla unijnej strategii gospodarczej są odpowiednie, zintegrowane i niezawodne sieci energetyczne. Rozwijając swoją infrastrukturę Unia będzie mogła stworzyć prawidłowo funkcjonujący wewnętrzny rynek energii, zwiększyć bezpieczeństwo dostaw, umożliwić integrację odnawialnych źródeł energii, zwiększyć efektywność energetyczną i umożliwić konsumentom czerpanie korzyści z nowych technologii i inteligentnych sposobów zużycia energii. Infrastruktura energetyczna jest również niezbędna, aby możliwe było przejście na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną.

Europejski system energetyczny znajduje się w okresie przejściowym. Podczas gdy w krótkiej perspektywie priorytetem jest **zakończenie tworzenia wewnętrznego rynku energii** poprzez rozwijanie brakujących połączeń wzajemnych, zlikwidowanie izolacji szeregu państw członkowskich i wyeliminowanie wąskich gardeł, to planowana obecnie infrastruktura energetyczna musi jednocześnie być zgodna z długoterminowymi celami polityki.

Różne scenariusze obniżenia emisyjności będą się różnić w zakresie doboru źródeł energii, a co za tym idzie wymogami w zakresie infrastruktury. W planie działania w zakresie energii do roku 2050 przedstawiono różne scenariusze dotyczące sposobów zapewnienia bardziej konkurencyjnego i bezpiecznego systemu energetycznego, przy jednoczesnej realizacji celu, jakim jest ograniczenie emisji dwutlenku węgla o 80 % do 2050 r. Ten plan działania niesie ważne polityczne przesłanie. Inwestycje w coraz **bardziej inteligentną i elastyczną infrastrukturę uznano w nim za korzystną opcję na przyszłość.** Komisja przygotowuje obecnie konkretne propozycje dotyczące ram dla polityki w zakresie klimatu i energii na okres po 2020 r.

Sprostanie **wyzwaniom związanym z coraz bardziej zmiennym niskoemisyjnym wytwarzaniem energii** przy jednoczesnym utrzymaniu wysokich standardów bezpieczeństwa dostaw jest znacznie tańsze, jeżeli odbywa się na szczeblu europejskim poprzez zintegrowane rynki, dla których niezbędna jest odpowiednia infrastruktura, w porównaniu do ogólnego kosztu rozproszonych strategii krajowych. W dłuższej perspektywie należy opracować nowe technologie przesyłu energii długodystansowymi liniami wysokiego napięcia oraz magazynowania energii elektrycznej w taki sposób, aby uwzględnić stale rosnący udział energii odnawialnej w Unii i u jej sąsiadów.

Pierwszorzędne znaczenie ma poprawa **dywersyfikacji dostaw gazu**, tak aby żadne państwo członkowskie nie było uzależnione od jednego źródła dostaw. Ważne jest również, aby znacznie zwiększyć elastyczność i odporność systemu gazowego w perspektywie krótko- i średnioterminowej w celu promowania gazu jako **paliwa alternatywnego** dla zmiennego wytwarzania energii elektrycznej, z jednoczesnym uwzględnieniem długoterminowego celu Unii, jakim jest niskoemisyjność. Jest to ważne również po to, aby móc korzystać z niedawnych innowacji na **rynkach LNG, biogazu i niekonwencjonalnych zasobów**, w szczególności w Stanach Zjednoczonych. Dobrze zintegrowana sieć gazowa jest również gwarancją braku przerw w dostawie gazu w przypadku ewentualnej awarii największej pojedynczej infrastruktury gazowniczej w którymkolwiek z państw członkowskich. Jest to

obowiązująca norma, wprowadzona przez rozporządzenie w sprawie środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu¹.

Szacuje się, że do 2020 r. należy przeznaczyć około 200 mld EUR na inwestycje w modernizację i rozwój europejskich sieci energetycznych, aby mogły one pełnić rolę głównego czynnika umożliwiającego realizację wszystkich naszych średnio- i długoterminowych celów politycznych. Ta imponująca suma może jednak przynieść istotne oszczędności sięgające rocznie 40-70 mld EUR² do roku 2030 z uwagi na niższe koszty wytwarzania energii i bardziej konkurencyjne ceny hurtowe gazu, co przekłada się na **obniżenie comiesięcznych rachunków o 7-12 EUR**. Może to znacznie przyczynić się do zrównoważenia wzrostu cen energii i poprawy konkurencyjności unijnego sektora przemysłu.

Długoterminowa wizja polityki dotycząca infrastruktury energetycznej została po raz pierwszy przedstawiona w **komunikacie „Priorytety w odniesieniu do infrastruktury energetycznej na 2020 r. i w dalszej perspektywie** -plan działania na rzecz zintegrowanej europejskiej sieci energetycznej”³, a następnie zapisana w niedawno przyjętym rozporządzeniu w sprawie **wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej**⁴ (wytycznych TEN-E). W wytycznych określono dziewięć strategicznych priorytetowych korytarzy geograficznych infrastruktury w dziedzinie energii elektrycznej, gazu i ropy, oraz trzy obszary priorytetowe dla całej unijnej infrastruktury⁵ w zakresie autostrad elektroenergetycznych, inteligentnych sieci i sieci transportu dwutlenku węgla. Ich realizacja jest wspólnym krótko- i długoterminowym priorytetem dla całej Unii.

Niniejszy komunikat nakreśla **długofalową wizję paneuropejskiej infrastruktury energetycznej. Pierwszy zestaw projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI)** jest ważnym krokiem na drodze ku lepszej integracji sieci państw członkowskich, mającej zagwarantować, że żadne z państw członkowskich nie pozostanie odizolowane. Ułatwia on integrację odnawialnych źródeł energii w całej Unii i zapewnia dywersyfikację źródeł dostaw gazu poprzez otwarcie nowych korytarzy gazowych, a także stanowi alternatywę dla państw członkowskich zależnych od jednego źródła ropy lub gazu.

Nadal jednak wiele pozostaje do zrobienia. **Pierwsza unijna lista projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania jest tylko pierwszym krokiem na drodze do realizacji długoterminowej wizji infrastruktury.** Lista projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania będzie poddawana przeglądowi co dwa lata w celu włączenia nowych projektów, tak aby można było w pełni dostosować dwanaście priorytetowych korytarzy i obszarów do długoterminowej wizji obejmującej ogólnoeuropejską integrację rynku i przejście na gospodarkę niskoemisyjną. W szczególności Unia musi dołożyć wszelkich starań, aby pozostające w Europie wyspy energetyczne zostały zintegrowane tak szybko, jak to możliwe, oraz aby północnomorska sieć przesyłowa morskiej energii wiatrowej była nadal rozszerzana i rozwijana za pośrednictwem autostrad elektroenergetycznych w prawdziwie paneuropejski system przesyłowy energii elektrycznej. Równocześnie Unia musi zadbać o to, by kraje z nią sąsiadujące były z nią skutecznie zintegrowane za pomocą sieci

¹ Standard N-1, zob. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 994/2010, Dz.U. L 295 z 12.11.2013, s. 1-22.

² Study on the Benefits of an integrated European energy market (Analiza korzyści zintegrowanego europejskiego rynku energii), 2013, Booz &Co; http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/studies/doc/20130902_energy_integration_benefits.pdf

³ COM (2010) 677 final.

⁴ Rozporządzenie (UE) nr 347/2013, Dz.U. L 140 z 25.4.2013, s. 39.

⁵ Zob. załącznik I.

infrastruktury i ram regulacyjnych zgodnych ze strategią przedstawioną w komunikacie w sprawie bezpieczeństwa dostaw energii i międzynarodowej współpracy energetycznej⁶.

2. Unijna lista projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania

Jako pierwszy krok na drodze do realizacji wytycznych TEN-E, **Komisja przyjęła, na mocy aktu delegowanego, unijny wykaz około 250 projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania**⁷ w sektorach przesyłu energii elektrycznej i gazu, ich magazynowania, LNG, inteligentnych sieci i ropy naftowej. Ta pierwsza lista opiera się na intensywnej pracy dwunastu grup regionalnych, w ramach których spotkali się przedstawiciele państw członkowskich i krajowych organów regulacyjnych, organizatorów projektów, europejskich sieci operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej i gazu (ENTSO-E oraz ENTSO-G), Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz Komisji.

Większość projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania dotyczy sektora **energii elektrycznej**, głównie linii przesyłowych, czternaście dotyczy magazynowania a dwa projekty inteligentnych sieci. Przyczynią się one do lepszej integracji wewnętrznego rynku energii elektrycznej, zwiększą gotowość sieci do przyjęcia większej ilości energii pochodzącej ze zmiennych źródeł odnawialnych a jednocześnie pomogą utrzymać stabilność systemu. Dzięki temu Unia zbliży się do realizacji celu polegającego na uzyskaniu poziomu elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych odpowiadającego co najmniej 10 % ich zainstalowanej mocy produkcyjnej, zaleconego przez Radę Europejską w Barcelonie w 2002 r. Potrzeba jednak większej liczby projektów aby możliwa była prawdziwa integracja Półwyspu Iberyjskiego na poziomie rynku europejskiego.

Realizacja projektów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania w dziedzinie **gazownictwa** pozwoli Unii na dywersyfikację źródeł gazu, uniezależnienie od jednego dostawcy kilku jej państw członkowskich, a także na zwiększenie możliwości wyboru i ograniczenie niepewności na rynku. Ważnym etapem będzie planowane na 2018 r. otwarcie południowego korytarza gazowego dzięki gazociągowi transadriatyckiemu. Towarzyszyć mu musi terminowa realizacja innych projektów, w szczególności rurociągu transanatolijskiego, aby zwiększyć bezpieczeństwo dostaw w regionie, oraz dalsze zróżnicowanie dostaw dzięki wykorzystaniu zasobów gazu we wschodnim regionie basenu Morza Śródziemnego.

Terminowa realizacja projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania jest wspólnym priorytetem. Dlatego też w wytycznych TEN-E wprowadzono ścisłe wymagania dotyczące procesu wydawania pozwoleń dla projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym: wiążące terminy, w jakich musi zamknąć się proces wydawania pozwoleń (na ogół 3,5 roku), ustanowienie krajowego „punktu kompleksowej obsługi” dla wydawania pozwoleń, wczesne i skuteczne konsultacje publiczne oraz wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie mają usprawnić procedury oceny oddziaływania na środowisko. Wymagania te mają na celu przyspieszenie procesu wydawania pozwoleń, przy jednoczesnym poszanowaniu rygorystycznych standardów dotyczących ochrony środowiska ustanowionych w dorobku prawnym Unii. Służby Komisji zajmujące się sprawami energetyki i środowiska opracowały wspólnie **dokument zawierający wytyczne**⁸ w celu wsparcia państw członkowskich w określaniu odpowiednich środków legislacyjnych oraz pozalegisłacyjnych służących usprawnieniu procedur oceny oddziaływania na środowisko oraz zapewnieniu spójnego stosowania tych procedur, wymaganych na mocy prawa unijnego w odniesieniu do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

⁶ COM(2011) 539 final.

⁷ C(2013) 6766 final.

⁸ http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/pci/doc/20130724_pci_guidance.pdf

Unijna lista obejmuje projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania na różnych etapach realizacji. Niektóre z nich pozostają w początkowej fazie, dlatego też nadal konieczne są badania, aby wykazać, że projekt jest wykonalny. Włączenie takich projektów do unijnej listy projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania pozostaje bez uszczerbku dla wyników oceny oddziaływania na środowisko i odpowiedniej procedury wydawania pozwoleń. Jeśli projekty włączone do unijnej listy projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania okażą się niezgodne z dorobkiem prawnym UE, należy je z niej usunąć.

Warunkiem wstępnym dla rozwoju infrastruktury są wystarczająco atrakcyjne ramy długoterminowego finansowania, w tym **odpowiednie zachęty regulacyjne i długoterminowa pewność prawa (obejmująca transgraniczną alokację kosztów)**. Sektor ten podlega gruntownym zmianom i wymaga przyspieszenia tempa inwestycji, co pociąga za sobą konieczność zwiększonych przepływów pieniężnych. Inwestorzy będą musieli dostosować metody wyceny, by skutecznie spożytkować takie możliwości inwestycyjne i mieć wkład w przyszły rozwój. **Instrument „Łącząc Europę”** będzie odgrywał kluczową rolę w pozyskaniu niezbędnych środków prywatnych i publicznych.

Kolejne etapy dotyczące projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania:

- Rozpoczęcie dialogu inwestorów w celu promowania inwestycji w europejską infrastrukturę, aby przyciągnąć potrzebne środki finansowe z globalnych rynków kapitałowych
- Monitorowanie procesu tworzenia krajowych punktów kompleksowej obsługi (począwszy od grudnia 2013 r.)
- Pierwsze zaproszenie do składania wniosków w ramach instrumentu „Łącząc Europę” w 2014 r.
- Monitorowanie przebiegu procesu wydawania pozwoleń
- Uważne monitorowanie realizacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (pierwszy okres sprawozdawczy w 2015 r.).

3. Pozostałe wyzwania i jeszcze bardziej długoterminowa wizja dotycząca infrastruktury

Projekty stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania określone na tym pierwszym etapie koncentrują się głównie na tworzeniu wewnętrznego rynku energii bez granic. Zaledwie kilka projektów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania wywiera wpływ na kraje sąsiednie lub bardziej oddalone. Po uporaniu się z problemem wąskich gardeł **Unia może skutecznie zaangażować się na rynku energii i stać się poważnym rynkiem dla energii produkowanej i wykorzystywanej tak w Unii, jak i w krajach sąsiadujących.** Co dwa lata będzie przeprowadzany proces identyfikacji projektów w związku z pojawianiem się nowego rodzaju projektów służących realizacji przyszłych potrzeb.

Dalsze prace muszą koncentrować się na integracji rosnącego udziału energii ze zmiennych źródeł odnawialnych, przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa dostaw i ograniczenia do minimum ryzyka utraty dóbr. W sektorze energii elektrycznej koniecznych jest do roku 2020 około 40 % więcej zdolności przesyłowych w porównaniu z rokiem 2010, aby można było w pełni wykorzystać możliwości płynące z integracji. Przewiduje się, że w kolejnej dekadzie tempo to nie powinno ulec spowolnieniu (od 105 % do 146 % dodatkowej zdolności

przesyłowej w porównaniu z 2010 r., w zależności od scenariuszy politycznych)⁹. Jednym z głównych wyzwań w perspektywie średnio- i długoterminowej jest lepsze zrozumienie i planowanie współdziałania różnych sieci, systemów energii elektrycznej i gazu, jak również transportu dwutlenku węgla, oraz poprawa międzysektorowej koordynacji i optymalizacji. Wiemy, że rosnąca zmienność związana z wytwarzaniem energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych stanowi również wyzwanie dla elastyczności systemu gazowego, który mógłby stanowić nie tylko istotne dodatkowe źródło energii, ale w przyszłości również umożliwić magazynowanie energii elektrycznej na dużą skalę. Te wzajemne zależności należy uwzględnić w **przyszłych paneuropejskich planach infrastruktury**.

Jednym z celów Unii jest **dalsza poprawa połączeń z krajami sąsiadującymi**. Już ta pierwsza lista projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania obejmuje połączenia z państwami spoza Unii, a staje się coraz bardziej prawdopodobne, że w przyszłości takie projekty będą powstawały coraz częściej, bądź jako projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania bądź jako **projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania**. W przypadku tych ostatnich należy dopiero zbadać ich możliwości oraz opracować odnoszące się do nich zarówno politykę jak i — w razie potrzeby — ramy prawne.

Podobnie jak w przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania na terenie Unii, Wspólnota Energetyczna podjęła także prace w zakresie identyfikacji tzw. **projektów będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty Energetycznej (PECI)**, które mają zostać przyjęte przez Radę Ministerialną w październiku 2013 r. Projekty objęte tym wykazem zebrano w ramach otwartego zaproszenia do składania wniosków i poddano ocenie specjalnej grupy zadaniowej Wspólnoty Energetycznej w oparciu o szereg kryteriów, bardzo podobnych do kryteriów stosowanych w odniesieniu do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (bezpieczeństwo dostaw, integracja rynku, wzmocnienie konkurencji oraz ułatwienie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych). Ze względu na geostrategiczne znaczenie jej umawiających się stron i stałe wysiłki na rzecz integracji z wewnętrznym rynkiem energii, Wspólnota Energetyczna odgrywa ważną rolę w planowaniu infrastruktury w Unii. Decyzja Rady Ministerialnej w sprawie wykazu Peci będzie wyrazem bardzo potrzebnego poparcia politycznego, ułatwi uregulowanie tych projektów i zapewni pozytywny sygnał dla potencjalnych inwestorów. Realizacja projektów będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty Energetycznej ma kluczowe znaczenie dla otwarcia rynku, bezpieczeństwa dostaw energii i zrównoważonego rozwoju szeroko pojętego regionu.

W maju 2012 r. ustanowiono „**MED-TSO**” platformę współpracy operatorów systemów przesyłowych w krajach położonych wokół Morza Śródziemnego. Ma ona zapewnić lepszą współpracę przy opracowywaniu planu generalnego dotyczącego zintegrowanej sieci na południu oraz przy tworzeniu powiązań między systemami energetycznymi po obu stronach Morza Śródziemnego wzdłuż trzech tras w zachodniej, środkowej i wschodniej części basenu Morza Śródziemnego. Plan generalny infrastruktury, który będzie obejmować określenie zestawu priorytetowych projektów infrastrukturalnych, koniecznych do realizacji celu, jakim są bardziej zintegrowane śródziemnomorskie systemy elektroenergetyczne, zostanie przedstawiony na posiedzeniu ministrów ds. energii państw euro-śródziemnomorskich w grudniu 2013 r.

a) *Niezrealizowane dotąd cele priorytetowe w sektorze energii elektrycznej*

⁹ Study on Benefits of an integrated European energy market (Analiza korzyści zintegrowanego europejskiego rynku energii), 2013, Booz & Co;

Obszary w sektorze **energii elektrycznej**, które będą wymagały dalszych projektów i rozwoju technologicznego, to:

- dalsze zwiększanie poziomu połączeń międzysieciowych między kontynentem i **Półwyspem Iberyjskim** aby w pełni wykorzystać optymalny podział zasobów energetycznych wytwarzanych ze źródeł odnawialnych. W dłuższej perspektywie należy zbadać możliwość dalszych połączeń z krajami północno-afrykańskimi.
- wdrożenie planu działań w zakresie **linii międzysystemowych na rynku energii państw bałtyckich** i przyszła **synchronizacja** systemu elektroenergetycznego państw bałtyckich z systemem ENTSO-E.
- dalszy rozwój **wzajemnie powiązanej sieci przesyłowej morskiej energii wiatrowej** na morzach północnych. Chociaż obecna lista projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania obejmuje około 20 połączeń międzysystemowych i odpowiednie wewnętrzne wzmocnienia, istnieje tylko jedno centrum powiązań międzysystemowych sieci przesyłowej morskiej energii wiatrowej, wymagające wstępnych inwestycji i pełniące rolę załączka przyszłej zintegrowanej sieci. Główni producenci w tej dziedzinie podejmują wyzwania technologiczne. W przyszłości należy zadbać o zaprojektowanie i skoordynowany rozwój wzajemnie powiązanej sieci przesyłowej morskiej energii wiatrowej i rozwiązań w zakresie magazynowania oraz opracować sposób zarządzania nimi, a także stworzyć odpowiednie organy regulacyjne i rozwiązania finansowe. W perspektywie długoterminowej należy też rozważyć rozwiązania w zakresie magazynowania obfitych zasobów energii geotermalnej na Islandii.
- coraz większe ilości energii elektrycznej będą wymagały transportu na coraz dłuższych odcinkach wewnątrz Europy i poza nią. Usunięcie wąskich gardeł lub zapobieganie ich powstawaniu poprzez budowę **autostrad elektroenergetycznych** o wysokiej przepustowości pozostaje priorytetem na przyszłość. Takie autostrady elektroenergetyczne obejmowałyby połączenia wykraczające poza granice Unii, łącząc ją ze Wspólnotą Energetyczną, Turcją, Rosją, jak również państwami Afryki Północnej i wschodniego wybrzeża Morza Śródziemnego, a w dalszej perspektywie także połączenia służące do importu energii elektrycznej z obszaru subsaharyjskiego, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwych zmian w zakresie rozproszonego wytwarzania energii i reagowania na zapotrzebowanie. Mimo że niektóre z tych projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, jak np. niemiecka sieć połączeń północ-południe, można uznać za pionierskie dla tego priorytetowego obszaru, problemem pozostają projektowanie i skoordynowany rozwój ogólnounijnej sieci autostrad elektroenergetycznych, jak również szereg wyzwań technologicznych.
- w wyniku pierwszej procedury wydawania pozwoleń na projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania wyłoniono tylko dwa projekty w zakresie **inteligentnych sieci energetycznych**, które w sposób inteligentny powiększają obszar zużycia energii, aby lepiej dostosować go do warunków wytwarzania i co za tym idzie wykazują, że możliwe jest złagodzenie napięcia w instalacji elektrycznej w wyniku współpracy operatorów sieci dystrybucji energii elektrycznej i operatorów systemu przesyłowego z wykorzystaniem połączeń transgranicznych. Podjęcie współpracy wertykalnej (na poziomie dystrybucji i przesyłu) i jednocześnie transgranicznej jest nowym wyzwaniem dla — jak do tej pory — nastawionych na rynek lokalny i ukierunkowanych na dystrybucję podmiotów rozbudowujących inteligentną sieć. Trzeba będzie w sposób bardziej zdecydowany wprowadzać technologie inteligentnych sieci ponieważ dają one obiecujące wyniki w przypadku

rozproszonego i zmiennego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, oferując przy tym nowe usługi klientom i uzupełniając tradycyjną infrastrukturę.

„Horyzont 2020”- program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji obejmuje działania na rzecz ułatwienia rozwoju ogólnoeuropejskiej sieci energetycznej, które zostały opracowane i będą wdrażane poprzez silną synergię z unijną polityką w dziedzinie infrastruktury elektroenergetycznej. Działania te będą dotyczyły między innymi wyzwań technologicznych wynikających ze średnio- i długoterminowych potrzeb w zakresie infrastruktury, w szczególności rozwoju, demonstracji i wprowadzania na rynek innowacyjnych technologii sieciowych. Ma to pomóc w realizacji priorytetowego korytarza północnomorskiej sieci przesyłowej morskiej energii wiatrowej, autostrad elektroenergetycznych i inteligentnych sieci. **Instrument „Łącząc Europę”** może przyczynić się do upowszechnienia tych technologii na skalę przemysłową.

b) Niezrealizowane dotąd cele priorytetowe w sektorze gazu

W przypadku **gazu** celem długoterminowym pozostaje wystarczająco zróżnicowana infrastruktura gazownicza, ułatwiająca bezpieczne dostawy do Unii na atrakcyjnych warunkach ramowych. Mimo iż inwestycje w bieżące projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania zasadniczo mogą zaspokoić długoterminowe potrzeby w zakresie infrastruktury, konieczne będzie jednak dokonanie pewnej **rozbudowy**:

- Europa musi nadal dokładać starań aby zróżnicować dostawy i **rozbudować południowy korytarz gazowy**. Ma to na celu zwiększenie dywersyfikacji dostaw, w szczególności w Europie Południowo-Wschodniej, oraz realizację średniookresowego celu politycznego jakim jest zaspokojenie około 10 % zapotrzebowania europejskiego dostawami gazu z regionu Morza Kaspijskiego i Bliskiego Wschodu.
- system gazowy musi ponadto być bardziej **elastyczny**, aby sprostać potrzebom zmiennego zużycia gazu, w tym poprzez stworzenie większej liczby terminali LNG i instalacji magazynowych.
- Europa musi wspierać **rodzimą** produkcję i, w ramach pierwszego etapu, ocenić możliwości bardziej systematycznego korzystania z rodzimych źródeł energii na lądzie i poza lądem pod kątem ich bezpiecznej, zrównoważonej i efektywnej pod względem kosztów eksploatacji. Mogą to być nowe obszary we wschodniej części Morza Śródziemnego, biogaz czy inne niekonwencjonalne źródła, o ile spełniają najwyższe normy nałożone przepisami unijnymi w zakresie ochrony środowiska. Wszystkie opcje transportu gazu z wschodniego wybrzeża Morza Śródziemnego do Unii powinny pozostać otwarte, od tych zawartych w już zatwierdzonych projektach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania przewidujących przewóz gazu z Cypru w postaci LNG, po transport za pośrednictwem rurociągu do Europy. Wszystkie potencjalne trasy powinny być rozpatrywane i ocenione zarówno z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego jak i z punktu widzenia ich względnych kosztów i korzyści gospodarczych.

c) Sieć transportowa dwutlenku węgla w dłuższej perspektywie

Ze względu na korzystne warunki rynkowe dla węgla i energetyki węglowej, udział węgla ponownie wzrasta w unijnym koszyku energetycznym. Ostatnio tendencje w dziedzinie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla nie były zbyt zachęcające, ponieważ kilka projektów dotyczących wychwytywania i składowania dwutlenku węgla zostało zablokowanych z powodu niekorzystnych warunków gospodarczych. Unia powinna nadal podejmować starania w celu opracowania ogólnoeuropejskiej wizji **sieci transportowej**

dwutlenku węgla i opracowania pierwszych projektów transgranicznych, również we współpracy z Norwegią.

Kolejne kroki na drodze do realizacji długoterminowej wizji infrastruktury:

- przygotowanie do identyfikacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w celu dokonania przeglądu listy unijnej w 2015 r. i w kolejnych latach;
- kontynuowanie dialogu z krajami ościennymi w sprawie dalszej integracji sieci i odpowiednich ram regulacyjnych, w szczególności w ramach Wspólnoty Energetycznej i MED-TSO;
- zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla programów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i innych projektów uznanych za przedmiot wzajemnego zainteresowania zgodnie z odpowiednimi unijnymi ramami finansowymi;
- zbadanie, w jaki sposób najlepiej wdrożyć koncepcję projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania.

4. Wnioski

Wstępna lista projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania jest tylko pierwszym krokiem na drodze do realizacji długoterminowej wizji infrastruktury. Unia oraz państwa z Europejskiego Obszaru Gospodarczego powinny współpracować na rzecz ukończenia procesu tworzenia jednolitego rynku energii, usunięcia wszystkich barier utrudniających przesył energii, w tym ze źródeł odnawialnych, zachowując jednocześnie wysokie standardy bezpieczeństwa dostaw. Jednakże unijna wizja energii, a co za tym idzie infrastruktury energetycznej obejmuje o wiele więcej niż tylko rynek wewnętrzny. Należy kontynuować ścisłą współpracę z członkami Wspólnoty Energetycznej, państwami sąsiadującymi i strategicznymi partnerami w dziedzinie energetyki w celu opracowania projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania. Służące do tego narzędzia już istnieją (trzeci pakiet i wytyczne TEN-E), zatem cel ten może być stopniowo realizowany w oparciu o stabilne i atrakcyjne długoterminowe ramy regulujące inwestycje w infrastrukturę.

1. PRIORYTETOWE KORYTARZE ENERGII ELEKTRYCZNEJ

1. Północnomorska sieć przesyłowa morskiej energii wiatrowej: rozwój zintegrowanej morskiej sieci elektroenergetycznej i związanych z nią połączeń międzysystemowych na Morzu Północnym, Morzu Irlandzkim, kanale La Manche, Morzu Bałtyckim i na sąsiednich wodach, mających służyć do przesyłu energii elektrycznej z morskich odnawialnych źródeł energii do ośrodków poboru i składowania oraz do zwiększenia transgranicznej wymiany energii elektrycznej.

2. Elektroenergetyczne połączenia międzysystemowe Północ-Południe w Europie Zachodniej: połączenia międzysystemowe między państwami członkowskimi regionu i z obszarem Morza Śródziemnego, w tym również na Półwyspie Iberyjskim, mające w szczególności integrować energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii i poprawiać wewnętrzną infrastrukturę sieciową w celu stymulowania integracji rynku w regionie.

3. Elektroenergetyczne połączenia międzysystemowe Północ-Południe w Europie Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej: połączenia międzysystemowe i linie wewnętrzne na kierunkach północ-południe i wschód-zachód mające zapewnić ukończenie tworzenia rynku wewnętrznego i integrację energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych.

4. Plan działań w zakresie połączeń międzysystemowych na rynku energii państw bałtyckich w odniesieniu do energii elektrycznej: połączenia międzysystemowe między państwami regionu bałtyckiego i poprawa infrastruktury sieci wewnętrznej, odpowiednio, w celu zakończenia izolacji państw bałtyckich i wsparcia integracji rynkowej między innymi dzięki działaniom na rzecz integracji energii wytwarzanej w źródłach odnawialnych w tym regionie.

2. PRIORYTETOWE KORYTARZE GAZOWE

5. Gazowe połączenia międzysystemowe Północ-Południe w Europie Zachodniej: infrastruktura gazowa dla przepływów gazu na kierunku Północ-Południe w Europie Zachodniej mająca bardziej zdywersyfikować trasy dostaw i zwiększyć możliwość dostaw krótkoterminowych.

6. Gazowe połączenia międzysystemowe Północ-Południe w Europie Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej: infrastruktura gazowa regionalnych połączeń między regionem Morza Bałtyckiego, Morza Adriatyckiego i Morza Egejskiego, wschodnią częścią regionu Morza Śródziemnego oraz Morzem Czarnym, a także wewnątrz tych regionów, mające również zwiększać dywersyfikację i bezpieczeństwo dostaw gazu.

7. Południowy korytarz gazowy: infrastruktura przesyłu gazu z regionu Morza Kaspijskiego, Azji Środkowej, Bliskiego Wschodu i wschodniego regionu Morza Śródziemnego do Unii w celu wzmocnienia dywersyfikacji dostaw gazu.

8. Plan działań w zakresie połączeń międzysystemowych na rynku energii państw bałtyckich dla gazu: infrastruktura gazowa mająca położyć kres odizolowaniu trzech państw bałtyckich i Finlandii oraz ich zależności od jednego dostawcy, odpowiednio poprawić wewnętrzną infrastrukturę sieciową oraz zwiększyć dywersyfikację i bezpieczeństwo dostaw w regionie Morza Bałtyckiego.

¹⁰ Wyciąg z załącznika I do rozporządzenia w sprawie wytycznych TEN-E (UE) nr 347/2013

3. PRIORYTETOWE KORYTARZE ROPY NAFTOWEJ

9. Połączenia dostawcze ropy naftowej w Europie Środkowo-Wschodniej: interoperacyjność sieci rurociągów naftowych w Europie Środkowo-Wschodniej mająca zwiększyć bezpieczeństwo dostaw i zmniejszyć ryzyko środowiskowe.

4. PRIORYTETOWE OBSZARY TEMATYCZNE

10. Stosowanie inteligentnych sieci: przyjęcie technologii inteligentnych sieci w całej Unii w celu skutecznej integracji zachowań i działań wszystkich użytkowników podłączonych do sieci elektroenergetycznej, w szczególności wytwarzania dużych ilości energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub rozproszonych i reakcji strony popytowej.

11. Autostrady elektroenergetyczne: pierwsze autostrady elektroenergetyczne do 2020 r. w ramach budowy systemu autostrad elektroenergetycznych w całej Unii mogące:

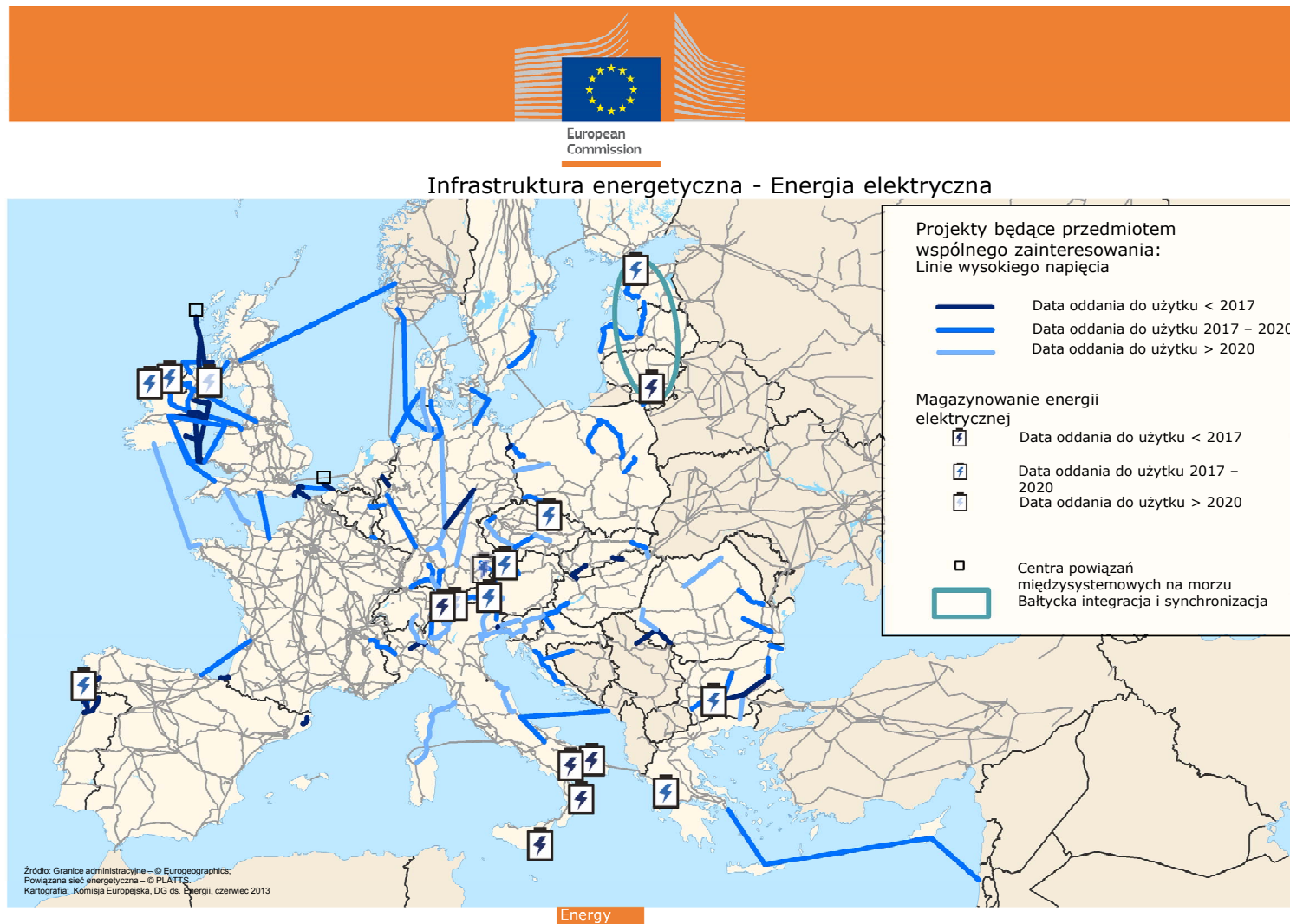
a) zagospodarować stale zwiększającą się nadwyżkę produkcji energii wiatrowej na Morzu Północnym i Bałtyckim oraz wokół nich, a także zwiększającą się produkcję energii ze źródeł odnawialnych na wschodzie i południu Europy oraz w północnej Afryce;

b) połączyć te nowe centra produkcji z dużymi obiektami magazynowania w krajach skandynawskich, Alpami i innymi regionami o wysokim zużyciu; oraz

c) stawić czoła coraz bardziej zmiennej i zdecentralizowanej podaży oraz elastycznemu popytowi energii elektrycznej.

12. Transgraniczne sieci dwutlenku węgla: stworzenie infrastruktury transportu dwutlenku węgla między państwami członkowskimi i w relacji z sąsiadującymi państwami trzecimi w ramach stosowania wychwytywania i składowania dwutlenku węgla.

Załącznik II — mapy projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania

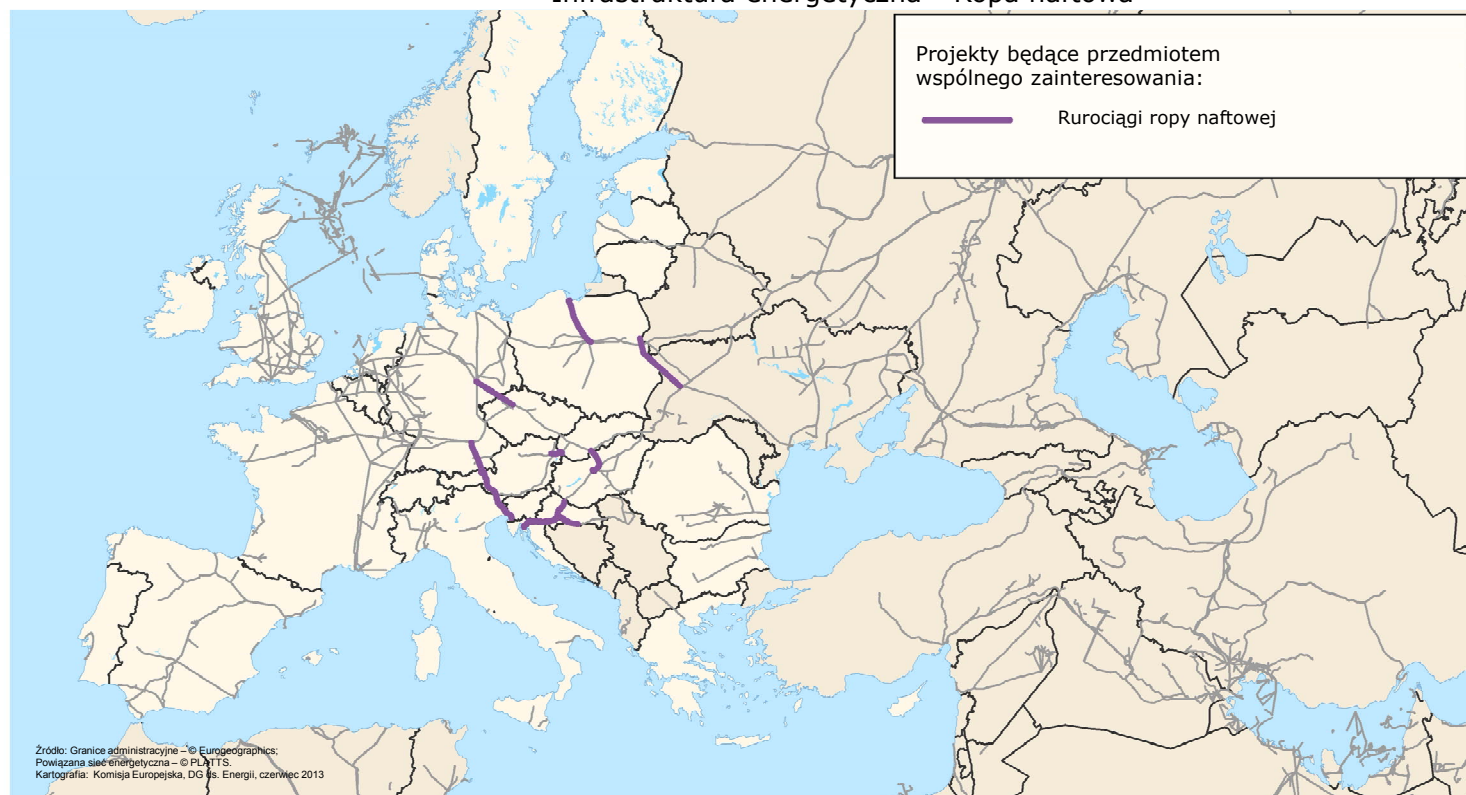
Wszystkie potencjalne trasy powinny być rozpatrywane i ocenione zarówno z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego jak i z punktu widzenia ich względnych kosztów i korzyści gospodarczych.

Infrastruktura Energetyczna – Gaz ziemny

Wszystkie potencjalne trasy powinny być rozpatrywane i ocenione zarówno z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego jak i z punktu widzenia ich względnych kosztów i korzyści gospodarczych.

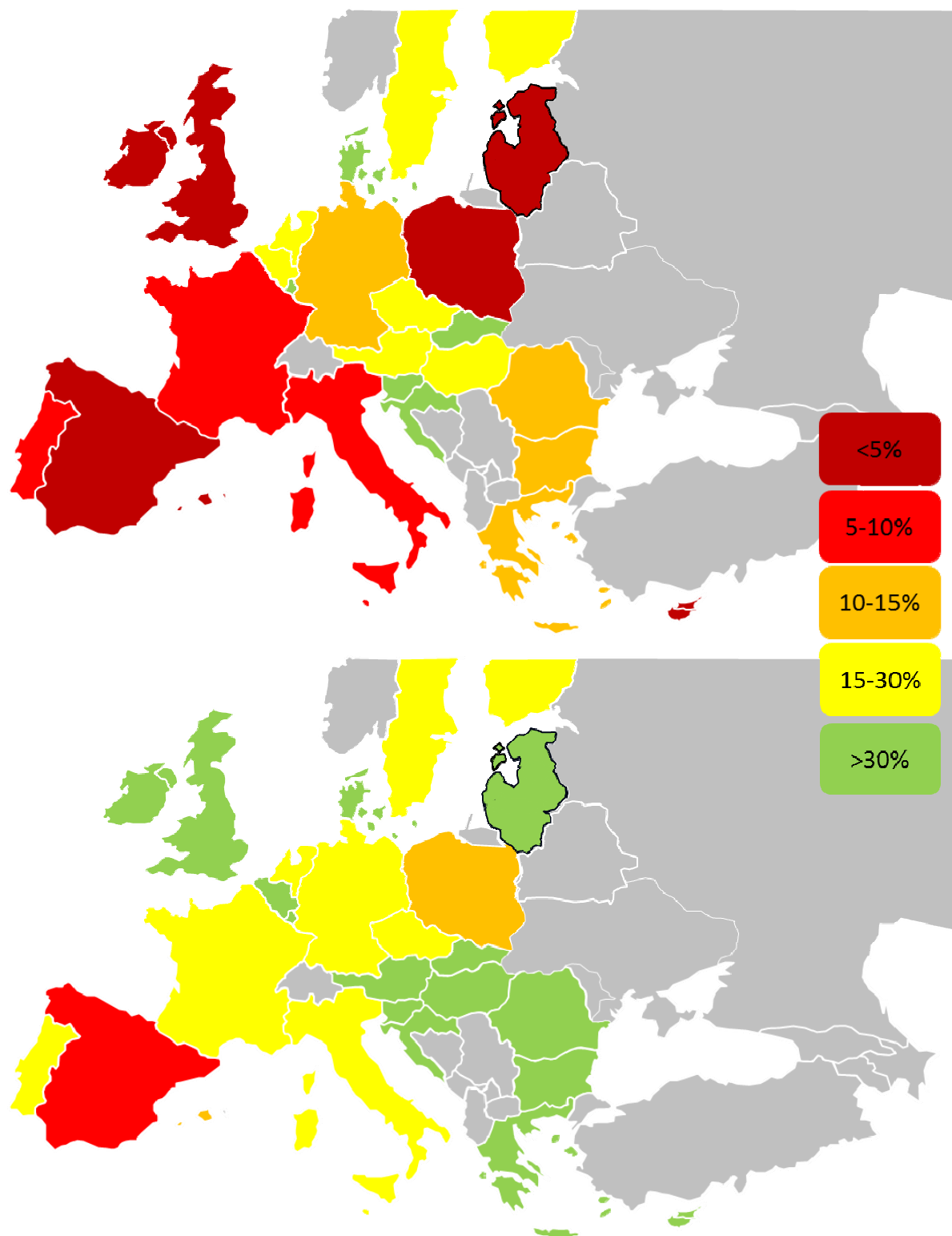
Infrastruktura energetyczna - Ropa naftowa

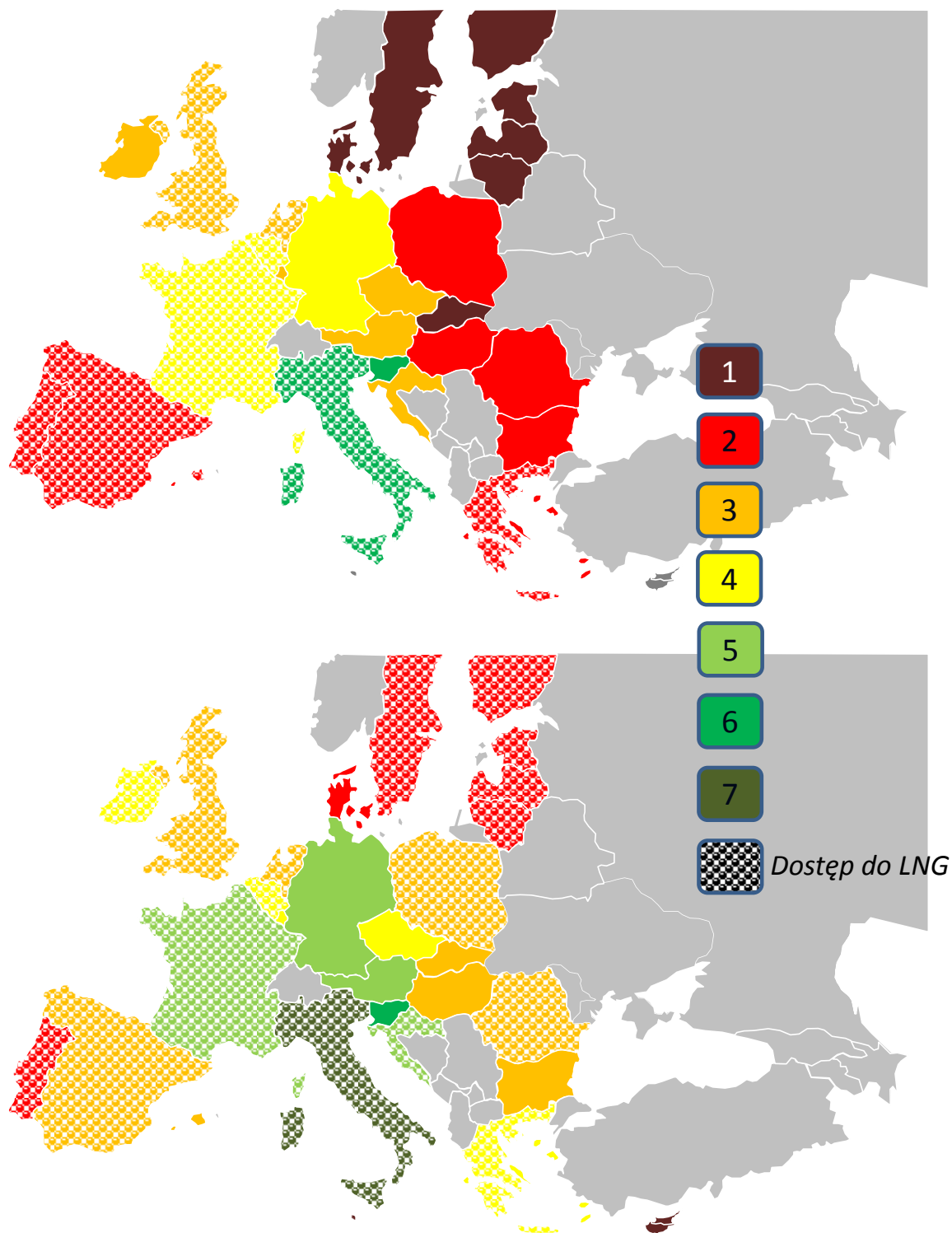
Energy

Wszystkie potencjalne trasy powinny być rozpatrywane i ocenione zarówno z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego jak i z punktu widzenia ich względnych kosztów i korzyści gospodarczych.

Załącznik III: Cel polegający na zapewnieniu elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych na poziomie co najmniej 10 % zainstalowanej mocy produkcyjnej, przed rozpoczęciem i po zakończeniu projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania

Załącznik III: Zróżnicowanie źródeł dostaw przed rozpoczęciem i po zakończeniu projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania dotyczących gazu

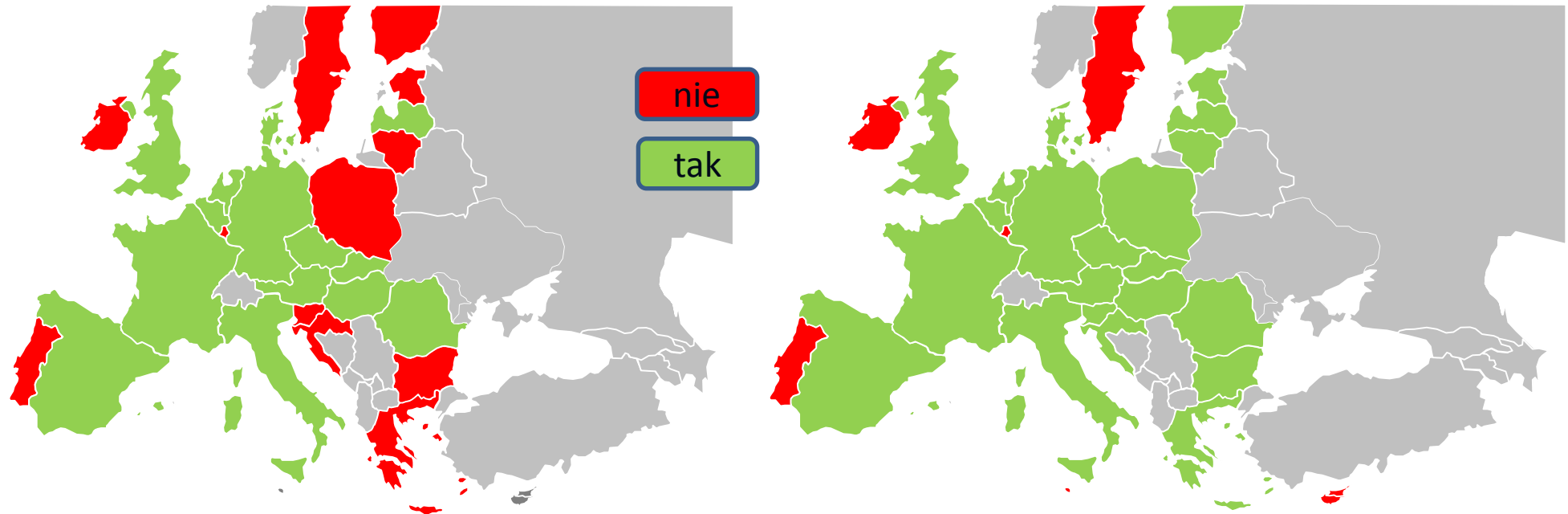

Liczba źródeł zaopatrzenia do których dane państwo potencjalnie ma dostęp za pośrednictwem infrastruktury (udział co najmniej 5 %)

Źródła dostaw: Azerbejdżan, Algieria, Libia, Norwegia, Rosja, produkcja krajowa; dla uproszczenia LNG przedstawiono jako jedno źródło, ale tendencja wskazuje, które z państw mają dostęp do instalacji LNG. Wykres ten nie ma wpływu na zawieranie umów handlowych.

Źródło: ENTSO-G TYNDP 2013, Komisja

Załącznik IV: Przestrzeganie normy infrastrukturalnej (zasada N-1) przed rozpoczęciem i po ukończeniu realizacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania

Podstawa prawna: art. 9 rozporządzenia (WE) nr 994/2010.